

Péter és Pál a vegyes házasságról.

Amikor a keresztyénség a világba lépett, az adott viszonyokkal számolnia kellett. Az emberek akkor még a keresztyénségbe nem beleszülettek, hanem csak belepártoltak. Így hát ezzel a nagy lépéssel az életviszonyaik nem, csupán csak az életfelfogásuk változott meg. Az új életfelfogásnak a régi életviszonyokkal való megegyeztetése nem járt mindenütt nehézség nélkül. Így a korinthusiak is sok fontos dolgról nem tudván miként vélekedjenek, Pál apostolhoz fordultak tanácsért és útbaigazításért, hogy eligazithassák azokat a kérdéseket, a melyeket nekik maga az élet adott fel. A többi között a vegyes házasság dolgában is felvilágosítást kértek.

A mikor a korinthusiak a vegyes házasság dolgát felvetették, kétségtelenül abból a gondolatból indultak ki, hogy ha a hívőnek a hitetlen világtól el kell szakadnia, akkor a hitetlen házastárssal való együttélést annál természetesebben meg kell szüntetnie. A kérdés feltevésénél tehát mindenesetre a keresztyén életfelfogásból indultak ki.¹⁾ Csakhogy a korinthusiak ép ezzel nem voltak egészen tisztában. Azt hitték, hogy ha a keresztyénség az embernek egész életét, külső és belső körülményeiben és összes céljaiban meghatározza, akkor csak természetes, hogy a házas élet viszonyait sem hagyhatja érintetlenül. Különösen kényszerítő volt ez a gondolat a közeli parusia miatt. Mert úgy hitték, hogy ha a Krisztus visszajövetelével beálló világvég a küszöbön van, mi sem természetesebb, mint hogy elszakadjanak egészen a világtól. De nem azért, mintha az azzal való érintkezés bepiszkitana — mert Pál apostol maga mondta az ilyen felfogásra a túlzóknak, hogy akkor ki kellene a keresztyénnek költöznie a világból —,

---

¹⁾ Dobschütz, Die urchristlichen Gemeinden. 1902. 30 s köv. azt mondja, hogy korinthusiaknak ezt a kérdését a kortörténeti s nevezetesen a nemi életről való felfogás alapján kell elbírálnunk. Szerintem ez tévedés. mert a korinthusiak kérdését egyes-egyedül csak a keresztyénség sajátos szempontjai alapján érthetjük meg. Ezt igyekszem igazolni e kis értekezéssel.

hanem azért, mert elvonja az embert az igazi életcéltől. A házasság kérdését tehát egész általánosságban az az aggodalom tette vitássá, hogy vajjon a parusia közelsége miatt nem volna-e sokkal jobb, ha az ember egyáltalán nem kötné le magát semmiféle társadalmi kötelekkel? a vegyes házasság kérdését pedig az a gondolat tette időszerűvé, hogy a biztosság kedvéért nem volna-e jobb, ha a keresztyén ember a más nézetű élettársát, hitetlenül maradt hitvesét elhagyná?

Pál apostol magát a házasság életét erkölcsileg igen fontos és tisztos dolognak tartja (I. Kor. 7, 2-5, 27, 28, 33.)¹⁾ Ha kárhözatosnak, elítélendőnek, vagy tisztátalannak tartaná, akkor nem kívánná az Úr parancsára hivatkozva annak megtartását. De más leveleiben is mindenütt igen nagy tisztelettel és elismeréssel nyilatkozik Pál a házasság életéről, s magának az Úrnak az ő népéhez való viszonyát is, ősi zsidó képzeteknek megfelelően, a házasság élet viszonyával szereti képlelni.

De a legérdekesebb az apostolnak a vegyes házasságról mondott nézete, melyet I. Kor. 9, 12-16-ban találunk feljegyezve. Talán nem tévedek, ha azt merem állítani, hogy a házasság kérdésének a felvetésére általában is a vegyes házasság dolgának a szükséges rendezése adta meg az indítást. Ez volt a fő, a mi tisztázásra várt. S ebből aztán a házasság egész ügyének a tárgyalása érthető, míg ha az erkölcsi tisztaság szempontjából vetették volna fel a házasság dolgát, akkor a vegyes házasság különös tárgyalása merőben érthetetlen volna. A korinthusiak tehát első sorban azt szerették volna tudni, hogy a mikor az apostol szóval is, írásban is folyton azt köti a szívére, hogy a hitetlenektől különüljenek el: lehet-e, szabad-e a házasság életben együtt maradni a hitetlenekkel? Ezzel a kérdéssel kapcsolatosan azután egyúttal a házasság kérdése általában is szóba került.

Az apostol felismerte a veszedelmet, a melyet a végletek egyoldalú hangsúlyozása a társadalmi téren felidézne, azért azon elvi álláspontra helyezkedik, hogy a fennálló életviszonyokat ne bolygassák meg. Mert a külső viszonyok a keresztyén emberre nézve nagyon is másodrendűek. A zsidó maradjon zsidó, a pogány pedig ne akarja felvenni a zsidónak a jelét, mert sem ez, sem az, nem lényeges, hanem egyedül csak az Isten akaratának a megtartása kedves Úr előtt. Azért minden ember abban az állapotban maradjon továbbra is, a melyben őt az Úr elhívó kegyelme érte. A szolga lehet azután is szolga, mert az Úrban szabaddá lett, a házasság ember is maradjon csak továbbra is házasságban, csak ott töltsse be Isten rendelését. (I. Kor. 7, 17-27.)

E szempontból bírálja el most az apostol a vegyes házassá-

¹⁾ A ἡπρεσαι nem vehető érzéki értelemben = asszonyt érinteni, hanem a rendes szótári értelmében = asszonyhoz fűződni. E mellett bizonyít az egész gondolatmenet.

ság felvetett kérdését is. Minthogy a házasság Isten rendelése, azért a keresztyén ember a házas viszony megzavarója sohasem lehet. Ha tehát a hitetlen élettárs meg akar mellette maradni, semmikép el ne küldje azt. Mert ha a hitetlen jól érzi magát a hívő mellett, akkor a keresztyén ember nem lehet oka az ő keserűségének, boldogtalanságának, hanem Mestere példájára fel kell emelnie magához még a bűnöst és a hitetlent is, de elvetnie vagy elveszni engednie senkit sem szabad. A keresztyénség ugyanis 7, 14 szerint olyan megszentelő erő, amelynek hatása nemcsak a hívőre terjed ki, hanem a hívőből rásugárzik még a hitetlen környezetre is. A gyermekek ennek élő tanúbizonyságai, mint a kik a hívő, a kiválasztott, a szent szülők révén maguk is megszenteltek, bárha nem is tudatos tagjai még a szentek közösségének. Ezért hát a keresztyén embernek a hitetlen élettársát sem szabad elhagynia vagy eltaszítania, hanem meg kell szentelnie. A keresztyén félnek tehát válnia, vagy a válásra okot adnia, vagy csak az együttélést is lehetetlenné tennie, nem szabad. Mert a keresztyén ember még a házasságot is az Úrért viseli, minden terhével egyetemben.

Ha azonban a hitetlen fél válni akar, akkor a keresztyén fél bocsássa őt el. Az elválást tehát Pál apostol minden oly esetben lehetőnek tartja, a mikor az egyik fél az együttélést megszüntetni kívánja. S ez a házasság természetéből következik. Isten egy testté, közös életre és közös boldogságra rendelte a házásokat. Ahol az egygyé forrásnak a lehetősége nincs meg, vagy elveszett, ott a házasság elvileg már megszűnt s így az együttmaradásnak nincs többé alapja. El kell tehát válniok. Csakhogy ennek az elválásnak okozója, akarója és kívánója hívő keresztyén soha sem lehet. Ezért az a tanácsa az apostolnak, hogy a ki feleséghez van kötve, ne keresse a válást, de viszont, a ki megszabadult a feleségétől, ne keressen feleséget. (7, 27.) De a feleségtől való megszabadulás csakis a hitetlen fél akaratára történhetik (7, 15.), sőt meg is kell történnie, mert az Isten békességre hívta az embert s így a zaklatás, nyugtalanság, visszavonás, köztözködés elől ki kell térnie. S mert az ilyen meg-lódult embert visszatartani úgysem igen lehetséges, ha már menni akar, mielőtt még a hívőt is eltántoríthatná vagy elkese-ríthetné, el kell bocsátani.

Szóval Pál apostol szerint a vegyes házasságot, ha a hitetlen fél annak felbontását nem követeli, meg kell tartani, mert a hívő ember békételenség okozója nem lehet, s mert folyton arra kell számítani s így igyekeznie is, hogy a hitetlent megszentelheti, s így jó útra térítheti. Viszont azonban a vegyes házasságot, ha a hitetlen annak felbontását kívánja, fel kell bontani, mert az Isten a hívőt nem békételenségre hívta, s mert a hitetlen azzal, hogy a hívővel együtt élni nem kíván, annak adta tanúbizony-ságát, hogy a megszentelésre, a megmentésre nem alkalmas.

Némileg eltérő szempontból itéli meg a vegyes házasságot I. Péter 3, 1-7. Az első vers elején álló *ἡμοίως* mutatja, hogy a levél szerzője az asszonyok helyzetét alapjában véve a szolgálkéval, kikről előbb szólt, tartja egyformának. Az egyformaság alapja a szintén teljesen alárendelt helyzet. A szolgaságban az a tudat békíti ki és emeli fel az embert, hogy lelkiismerete szerint mindent jól, hiven, igazán cselekszik. E tudat birtokában minden kellemetlenséget el lehet könnyedén viselni. Az asszony helyzete szintén alárendelt. Ezért első sorban az a kötelessége, hogy engedelmes legyen a férjének. Még akkor is, ha az hitetlen, tehát a vegyes házasságban is. E tekintetben tehát ugyanazt mondja levelünk is, a mit Pál mondott a korinthusiaknak, hogy t. i. a keresztyén fél teljesítse a kötelességét és ne legyen felbontója a házasságnak. A vegyes házasságban pedig a keresztyén fél szent munkát van hivatva teljesíteni. Az a kötelessége, hogy igyekezzék a hitelent nem az igével, nem a Krisztus prédikálásával, mert annak nem a családi élet a helye, hanem igenis a Krisztus példájának követésével, a hivatás öntudatos, alázatos és hűséges betöltésével, az életnek szentségével megnyerni.

Pálnál a keresztyénség mintegy magától ható megszentelő erő, a melynek a környezetre is ellenállhatlan és nagy jelentőségű befolyása van, Péternél ellenben a keresztyénség az életben, a hivatás hű teljesítésében megnyilatkozó szentség, a mely vonzó erejénél fogva minden érző lelket meghódít, megnyer, lebilincsel. Ezért adja tanácsul a levél írója az olvasóknak, hogy mint nők ne külső cziczomával, hanem lelki szépséggel, ne is az embereknek, hanem az Istennek kívánjának tetszeni, mert a mi Istennek tetsző, az kedves és vonzó az embereknek is.

Példakép utal is a szerző az ó-testamentum szent asszonyaira, a kik közül különösen is kiemeli Ábrahám feleségét, Sárát, a kinek csak azok az igazi gyermekei, akik nem test szerinti leszármazói, hanem élete módjának, férjéhez való alázatos hűségének követői. Az asszony legszebb ékessége, legnagyobb dísze a jóság (*ἀγαθοποιεῖν*).

Hasonlót kíván a férfaktól is. Nekik, mint erős nemnek, értelemmel, belátással, gyöngédséggel kell az asszonyokkal bántaniok, a kik felett nemcsak erejük, hanem az isteni és az emberi jogok szerint is urak. De a hitestársat a keresztyén ember nem alárendeltnek, hanem élettársnak, sőt a Krisztus által szerzett örökségre nézve örökös társnak is tekinti, s a szerint bántani vele.

Itt is a tiszta keresztyén szempont érvényesül tehát, szemben a zsidóval, a mely a nőt csak a férfihoz való tartozása révén tartotta Isten országa részesének és tagjának. A keresztyénség megszüntette nemcsak a törzsek szerint való elkülönülést, hanem a család vagy törzsfő különleges kiváltságosságát is. A keresztyénségben nincs sem zsidó, sem pogány, sem férfi, sem asszony között

választás vagy különbség: a hívő üdvözül, bárki legyen is. Az asszony is az Isten gyermeke s így ha hívő, örökös társa a férfinak. Ha a férfi másként fogná fel a dolgot, gátat emelne a saját imádkozása elé. Mert az asszony panasza, elégtelensége Istennek tudomására jut. A ki pedig mással, még pedig önmagával teljesen azonos értékű és jogú testvérével, méltatlanul bánik vagy önmagával nem egyenlő, hanem alárendelt lénynek tekinti: a maga számára sem kívánhat méltányosságot, vagy éppen kegyelmet és elnézést. (Lásd a két adós szolga példázatát).

Péter első levele tehát a házasságot általában a keresztyén hivatásnak és az Istenhez való viszonynak a szempontjából bírálja el, a vegyes házasságról pedig alapjában véve Pál apostollal azonos módon vélekedik.

Raffay Sándor.